

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 160/2021-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 9C/125/2012 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 13/2016-22 z 1. júna 2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/125/2012 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 13/2016-22 z 1. júna 2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **364,62 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 160/2021 z 23. februára 2021 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 23. júla 2020 v časti, ktorou sa sťažovateľ domáha porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom

okresného súdu v konaní sp. zn. 9C/125/2012 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. I. ÚS 13/2016-22 z 1. júna 2016. Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať primerané finančné zadostučinenie 9 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ sa v kompenzačnom konaní na okresnom súde od 20. júna 2012 domáha odškodnenia majetkovej a nemajetkovej ujmy voči žalovanej Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky. Okresný súd žalobu rozsudkom zamietol rozsudkom č. k. 9C/125/2012 z 8. septembra 2015. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa rozsudkom č. k. 8Co/103/2016 z 19. decembra 2017 rozsudok potvrdil a najvyšší súd dovolanie sťažovateľa uznesením č. k. 3Cdo/204/2019 z 30. marca 2020 odmietol. Rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 14. mája 2018 a uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 26. mája 2020.

3. Sťažovateľ uvádza, že dosiaľ okresný súd nerozhodol o trovách odvolacieho konania, čo je viac ako 2 roky a 2 mesiace (od 15. mája 2018). Sťažovateľ adresoval predsedníčke súdu sťažnosť na prietáhy z 24. februára 2015. Ústavný súd už o ústavnej sťažnosti v minulosti rozhodoval (I. ÚS 13/2016), avšak aj napriek tomu nebolo vo veci kompletne rozhodnuté. Poukázal na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 28. júna 2016 vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 65302/11.

II.

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že konanie je vo veci samej právoplatné skončené 14. mája 2018. Okresný súd rozhodol o výške trov odvolacieho konania tak, že výšku neurčil (uznesenie č. k. 9C/125/2012 z 23. marca 2021). Uviedol tiež, že v období od 11. marca 2016 do 31. januára 2018 bol spisový materiál na odvolacom súde a v období od 16. októbra 2019 do 17. apríla 2020 pre zmenu na najvyššom súde. Okrem iného okresný súd dĺžku konania pripísal nadmernej zaťažnosti senátu a nedostatočnému personálnemu obsadeniu súdu. V závere okresný súd poznamenal, že sťažovateľ je žalobcom v 87 neskončených veciach na okresnom súde.

5. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava tvrdení uvedených v ústavnej sťažnosti.

III.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane konštatuje, že v práve garantovanom čl. 48 ods. 2 ústavy a v práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, a teda skúmanie ich porušenia je možné realizovať paralelne (IV. ÚS 90/2010).

7. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitú veci, predmetom konania je kompenzačné konanie o majetkovú a nemajetkovú ujmu. Ústavný súd je toho názoru, že túto vec nemožno považovať za skutkovo a právne zložitú, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci. O to viac to platí pri rozhodovaní už len o trovách konania. Sťažovateľovi a jeho správaniu nemožno priznať negatívnu relevanciu na účely predmetného rozhodovania.

8. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu konania. Na ťarchu okresného súdu možno pripísať obdobie neefektívnej činnosti od právoplatnosti rozhodnutia (14. mája 2018) do rozhodnutia o výške trov odvolacieho konania (23. marca 2021), teda takmer tri roky. Na celkovú dĺžku konania (takmer päť rokov od predmetného nálezu) mala vplyv aj nepriaznivá personálna situácia a nadmerná zaťaženosť okresného súdu. Aj napriek právoplatne skončenej veci je možné v preskúmanom období označiť konanie okresného súdu za neprimerané, a teda nezlučiteľné s uplatnenými právami podľa ústavy a dohovoru. Predmetom ústavného prieskumu síce bolo obdobie po už uvedenom náleze, no ako jednu z viacerých okolností nemožno nezohľadniť celkovú dĺžku konania od roku 2012. Viac ako dvojročné obdobie rozhodovania o trovách odvolacieho konania je ústavne neudržateľné. Je potrebné konštatovať, že neefektívny postup pri rozhodovaní o trovách konania dosiahol takú intenzitu, ktorej je potrebné pripísať ústavný rozmer a prijať záver o porušení označených práv.

9. Z vyjadrenia predsedu súdu možno dedukovať veľmi ťaživú situáciu na súde, ktorý čelí enormnému náporu vecí pri jeho personálnom poddimenzovaní. Predseda súdu uvádza zlyhanie štátu pri dlhodobom podceňovaní situácie na súde, ktorý je celorepublikovo najzaťaženejší s najšpecifickejšou a tiež osobitne zložitou agendou. Avšak systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za nezodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ocitol, a to primerane platí, až kým súd nerozhodne aj o trovách konania. Až vtedy je prípad uzavretý.

IV.

10. Ústavný súd šetrením zistil, že v predmetnom náleze už bolo vyslovené porušenie označených práv, príkazanie všeobecnému súdu konať bez zbytočných prietahov a priznanie primeraného finančného zadosťučinenie 600 eur. Ústavný súd týmto deklaroval porušenie označených práv (čl. 127 ods. 2 ústavy). Keďže príkaz konať vo veci bez zbytočných prietahov už okresnému súdu adresovaný bol (I. ÚS 13/2016) a ten stále platí, ústavný súd opätovný príkaz nevydal.

11. Sťažovateľ žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 9 000 eur, ktorého cieľom je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Ústavný súd nemohol prehliadnuť, že sťažovateľ podal opätovnú ústavnú sťažnosť síce ešte

pred finálnym uzavretím prípadu, čo sa týka trov konania, no predsa len až po právoplatnom vybavení veci, keď bol zmysel a cieľ referenčných noriem už výrazne oslabený. Pretože ústavný súd sťažovateľovi priznal primerané finančné zadost'učinenie 600 eur v predchádzajúcom náleze, jeho požiadavke na opätovnú finančnú satisfakciu v okolnostiach prípadu už nevyhoviel. Ústavný súd prihliadol na fakt, že sťažovateľovi nevznikla žiadna nenapraviteľná ujma, a tak deklarácia porušenia základných práv, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

12. Sťažovateľovi prináleží náhrada trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 375,24 eur. Keďže sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať náhradu trov konania v nižšej sume 364,62 eur, ústavný súd rozhodol v medziach návrhu (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátky sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu